

KARBON AYAKIZI

KARBON AYAKIZI

Atmosferde bulunan su buharı, karbondioksit, metan ve diazot monoksit gibi gazların miktarı arttıkça yeryüzü daha fazla ısınmaktadır. Bunun ana nedeni insan faaliyetleri etkisidir. Bu faaliyetler doğrudan ya da dolaylı olarak seragazları salımına neden olabilir. Isınma, aydınlatma, pişirme, ulaşım, hayvancılık faaliyetleri, ve endüstriyel süreçler sonucu atmosfere salınan eşdeğer karbondioksit miktarı günden güne artmaktadır. Bir bireyin, bir ülkenin veya bir kuruluşun sürdürdüğü faaliyetler sonucu atmosfere saldığı sera gazlarının karbondioksit cinsinden karşılığı karbon ayakizi olarak adlandırılır (Plassmann ve Edwards-Jones, 2010). Doğal süreçte doğa atmosferde bulunan sera gazlarının dengesini sağlamaktadır. Karbon ayak izi hesabı daha ne kadarlık bir biyokapasiteye ihtiyacımız olduğunun cevabını vermektedir. Normal şartlarda, kişi başına düşen biyokapasitenin kişi başına düşen ekolojik ayak izinden fazla olması beklenir. Kişi başına düşen karbon ayak izi yaklaşık 4 tondur. Çin, Amerika ve Hindistan gibi ülkeler en büyük karbon ayak izine sahip ülkeler arasında yer alırken, Türkiye, İtalya, Almanya, İspanya gibi birçok ülkenin daha fazla biyokapasiteye ihtiyacı bulunmaktadır (GFN, 2017).

İnsanların yaşamsal faaliyetlerini sürdürmeleri için ısınma, pişirme, ulaşım gibi fosil yakıt temelli faaliyetlerin sera gazı salımına neden olmaktadır. Doğrudan salımların yanı sıra dolaylı salımlar da karbon ayak izinde önemli bir yer tutabilir. Dolaylı salıma neden olan endüstriyel süreçlerin karbon salımında payı büyüktür. Bir ürünün üretilmesinden, taşımacılıkta dahil, bertaraf edilmesine kadar izlenen tüm süreçler karbon ayak izinin bir parçasıdır. Örneğin; 70 cc'lik cam şişenin üretilmesi için atmosfere salınan sera gazı miktarı 1 kg CO₂ eş 'dur (ESG, t.y.). Hayvancılık

faaliyetleri, tarımsal ürünlerin yetiştirilmesi için uygulanan yöntemler de önemli miktarda sera gazı salımına neden olmaktadır. Örneğin; 1 kg sert peynirin üretilmesi için atmosfere 12 kg CO2 eş salınmaktadır (ESG, t.y.). Karbon ayak izi hesaplanırken seyahatler dahil tüm ulaşım, evde kullanılan enerji türü ve miktarı, tüketilen besin türleri ve miktarları, satın alınan ürünler dikkate alınmaktadır (The Nature Conservancy, t.y.). Bir bireyin karbon ayak izini azaltması için ulaşım alışkanlıklarını, beslenme şeklini, ısınma türünü ve doğalgaz kullanımını yerine biyoenerji gibi alternatif yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı gibi pişirme yöntemlerini değiştirmesi gerekmektedir.

<http://climatechange.boun.edu.tr/>